

Universitätsbibliothek Wuppertal

M. Tvllii Ciceronis Opera Omnia

Cicero, Marcus Tullius

Basileæ, MDCLXXXII

Philippica XII

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1133)

M. TULLII CICERONIS

IN

M. ANTONIUM

PHILIPPICA DUODECIMA.

ORATIO QVINQVAGESIMA QVARTA.

SYNOPSIS.

¶ Negat eos audiendo esse, qui iterum legatos ad Antonium mittendos censent.

Ts i minime decere videtur, P. C. scilicet, decipi, errare eum, cui vos maximis spe de rebus assentiamini; consolor me tamen, quoniam vobiscum pariter, & una cum sapientissimo consule erravi. nam cum duo consulares spem honeste pacis nobis attulissent, quod erant familiares M. Antonii, quod domestici; nosse aliquod ejus vulnus quod nobis ignotum esset, videbantur. apud alterum uxor, liberi: alter, quotidie literas mittere, accipere, aperte favere Antonio. Hi subito hortari ad pacem, quod jamdudum non fecissent, non sine causa videbantur. Accessit consul hortator. at qui consul? si prudentiam quaerimus, qui minime falli posset: si virtutem, qui nullam pacem probaret, nisi Antonio cedente, atque victo; si magnitudinem animi, qui praeferret mortem servituti. Vos autem, P. C. non tam immemores vestrorum gravissimorum decretorum videbamini, quam r. spe allata (deditionem quam amici, pacem appellare ut alieni) de imponendis, non de accipiendis legibus cogitare. Auxerat autem meam quidem spem, credo item vestram, quod domum Antonii afflictam moerentia audiebam, lamentari uxorem. hinc etiam fautores Antonii, quorum in vultu habitant oculi mei, tristiores videbam. Quod si non ita est, cur à Pisono, & à Caleno potissimum, cur in tempore, cur tam improvise, cur tam repente pacis est facta mentio? Negat Piso se scire, negat audisse quidquam; negat Calenus rem ullam novam allatam esse, atque id nunc negant, posteaquam nos pacificatoria legatione implicatos putant. **Quid ergo opus est novo consilio, si in te nihil omnino novi est? Decepti, decepti, inquam, sumus, patres conscripti: Antonii est acta causa ab amicis ejus, non publica.** quod videbam equidem, sed quasi per caliginem. restrinxerat aciem animi D. Bruii salus. Quod si in bello davi vicarii solerent: libenter me, ut D. Brutus emitteretur, pro illo includi paterer. Atqui hac voce Q. Fufii capti sumus: Ne si à Mutina quidem recesserit, audiamus Antonium? 2. ne si in senatus quidem potestate futurum se dixerit: durum videbatur. itaque fracti sumus; cessamus. Recedit igitur à Murina? Nescio. Paret senatui? Credo, inquit Calenus: sed ita, ut teneat di-

gnitatem. Valde hercule nobis laborandum est. P. C. ut vestram dignitatem amittatis, quae maxima est: Antonii, quae neque est ulla, neque esse potest, retineatis; ut eam per vos recuperet, quam per se perdidit. Si jacens vobiscum aliquid ageret, audirem fortasse: quamquam (sed hoc malo dicere) audirem. Ranti resistendum est, aut concedenda una cum dignitate libertas. At non est integrum, constituta legatio est. **Quid autem integrum non est sapienti, quod restitui potest? cuiusvis hominis est errare: nullius, nisi insipientis, in errore perseverare.** posteriores enim cogitationes, (ut ajunt) sapientiores solent esse. Discussa est illa caligo, quam paulo ante dixi: diluxit, patet, videmus omnia, neque per nos solum, sed admonemur à nostris. Attenditis paulò ante, praesantissimi viri quae esset oratio. Moerentiam, inquit, demum offendi, conjugem, liberos. Admirabantur boni viri, accusabant amici, quod spe pacis legationem suscepissent. nec mirum, P. Servili, i tuis enim verissimis, gravissimisque sententiis omni est non dico dignitate, sed etiam spe salutis spoliatus Antonius. Ad eum ire te legatum quis non miraretur? de me experior: cuius idem consilium, quod tuum, sentio quam reprehendatur, nos reprehendimur soli? quid? vir fortissimus Pansa sine causa tam accurate paulò ante locutus est tam diu? quid egit, nisi uti 2. falsam conditionem à se suspicionem depelleret? unde autem est ista suspicio? ex pacis patrocinio repentino, quod subito suscepit, eodem captus errore, quo nos. Quod si est erratum, P. C. spe falsa, atque fallaci: redeamus in viam. **optimus est portus poenitentiae, mutatio consilii.** Quid enim per deos immortales, potest reip. prodesse nostra legatio? prodesse dico? quid si etiam obfutura est? obfutura? quid si jam nocuit? an vos aceritima illam, & fortissimam populi Rom. libertatis recuperandae cupiditatem, non imminutam, ac debilitatam putatis legatione pacis audita? quid municipia censetis? quid colonias? quid cunctam Italiam? futuram eodem studio, quo contra commune incendium exarserat? an non putamus fore, ut eos panitentia profectos esse, & praesertim odium in Antonium, qui pecunias polliciti sunt, qui arma, qui se totos & animis, & corporibus in salutem reipub. contulerint? Quomodo vestrum hoc consilium Capua probabit,

2. **Spe allata (deditionem quam amici, pacem appellare ut alieni) de impon.** (Cicero.) Est à conjectano Ferrarini, quod tamē nihil abie à mīl. quāquam quod deditionem facit, ex vulgato deditionis; pro quo tamen in Pal. pr. ac quart. **deditio in amici, tunc deditionis amici;** ut forte fuerit: deditionem amici pacem app. alieni, recepta lectio; spe allata deditionis, quam amici pacem appellare malleus de imp.

3. **De si in senatus quidem potestate.** Mīl. nostri **potestate** antiquē. 1.

quod & monuit Suffridus nos.

3. **Tuis enim verissimis.** (Cicero.) Gulielmus legit **serenissimis** ut supra xi cap. 6. sub finem.

4. **Falsam conditionem à se suspicionem.** (Cicero.) Vox **conditio** nunc demum postliminio accedit Cicero. etatem integram exulavit restat in odd. primis & mīl. nostris omnibus, item Suffridi & Historiano.

babitu, quæ temporibus his Roma altera est? illa impios ci-
veis judicavit, ejecit, exclusit, illi, illi, inquam, urbi for-
tissimè conanti, è manibus est creptus Antonius. Quid?
legionum nostrarum nervos nonne his consiliis incidimus?
quis est enim, qui ad bellum inflammato animo sit futu-
rus, spe pacis oblatæ? ipsa illa Martia, cœlestis, & divina legio,
hoc nuntio langueret, & mollietur, atque illud pulcherrimum
Martium nomen amitteret: excident gladii: fluent arma
de manibus. Senatum enim secuta, non arbitrabitur se
graviori odio in Antonium esse debere, quam senatum.
Pudet hujus legionis, pudet Quarta, quæ pari virtute nos-
tram auctoritatem probans, non ut consulem, & imperato-
rem suum, sed ut hostem, & oppugnatorem patriæ reli-
quit Antonium. pudet optimi exercitus, qui conjunctus
est ex duobus: qui jam lustratus, qui profectus ad Muti-
nam est: qui si pacis, id est, *imperia nostri* nomen audiverit.
1. ut non referat pedem, insisteret certe. 2. quid enim, revo-
cante, & receptui canente senatu, properet demicare?
Quid autem hoc injustius, quam nos, inscientibus iis, qui
bellum gerunt, de pace decernere? nec solum inscientibus,
sed etiam invitis? An vos A. Hirtium, præclarissimum con-
sulem, C. Cæsarem, deorum beneficio natum ad hæc tem-
pora, quorum epistolas, spem victoriæ declarantes, in
manu teneo, pacem velle censeri? vincere ille expetunt:
pacisque dulcissimum, & pulcherrimum nomen non pa-
tione, sed victoria concupierunt. Quid? Galliam quo tan-
dem animo hanc rem audituram putatis? illa enim hujus
belli propullandi, administrandi, sustinendi principatum
tenet: Gallia D. Brutum ipsum, ne dicam imperium,
secuta, armis, viris, pecunia, belli principia firmavit: ead-
em crudelitati M. Antonii suum totum corpus objecit: ex-
hauritur, vestitur, uritur, omneis æquo animo belli pati-
tur injurias, dummodo repellat periculum servitutis. Et,
ut omittam reliquas partes Gallie (nam sunt omnes pa-
res), Patavini alios excluderunt, alios ejecerunt, missos ab
Antonio: pecunia, militibus, & quod maximè deerat, ar-
mis nostros duces adjuverunt. fecerunt idem reliqui, qui
quondam in eadem causa erant, & propter multorum an-
norum injurias alienati à senatu putabantur. quos minime
mirum est, communicata eum his rep. fideles esse, qui
etiam expertes ejus fidem suam semper præstiterunt. His
igitur omnibus victoriis sperantibus pacis nomen afferere-
mus, id est, desperationem victoriæ? Quid, si ne potest
quidem ulla esse pax? Quæ enim est conditio pacis, in
qua ei, cum quo pacem facias, nihil concedi potest? Mul-
tis rebus à nobis invitatus ad pacem Antonius: bellum ta-
men maluit. missi legati, repugante me: sed tamen mis-
si, delata mandata: non paruit, denuntiatum est, ne Bru-
tum obsideret, à Mutina discederet: oppugnari etiam ve-
hementius, & ad eum legatos de pace miserunt, qui pacis
nuntios repudiavit? verecundior enim coram putamus in
postulando fere, quam fuerit tum, cum misit mandata ad
senatum? Atqui tum ea petebat, quæ videbantur posse
omnino, sed tamen aliquo modo posse concedi: nondum
erat vestris tam gravissimis, tamque multis iudiciis, igno-
minique concitus: nun. ea peti, quæ dare nullo modo

possumus, nisi prius volumus nos *hæc velle* confiteri. Se-
natu consulto falsa delata ab eo judicavimus, num ea vera
possumus judicare? Leges statuimus per vim, & contra
auspicia latas: iisque nec populum, nec plebem teneri,
num eas restitui posse censetis? Sextentium septies millies
avertisse Antonium pecuniæ publicæ judicavistis, num
fraude poterit carere peculatus? Immunitates ab eo, civi-
tates, sacerdotia, regna venierunt, num figentur rursus ex
tabula, quas vos decretis vestris refixistis? Quod si ea, quæ
decevimus, obruere volumus, num etiam memoriam re-
rum delere possumus? quando enim obliviscetur illi pos-
teritas, cujus scelere 3. in hac vestitus sceditate fuerimus?
ut centurionum legionis Martiæ Brundisii profusus sanguis
eluat, num elui *prodicatio* crudelitatis poterit? 4. ut mediæ
præteream, quæ vetustas tollet operum circa Mutinam
tætra monumenta, sceleris indicia, latrocinique vestigia?
Hinc igitur importuno, atque impuro parricida, quid ha-
bemus, per deos immortales, quod remittamus? An Gal-
liam ultimam, & exercitum? 5. quid est aliud, quam non
pacem facere, sed *differrè bellum*? 6. nec solum prorogare
bellum, sed concedere etiam victoriam? An ille non vicerit,
quacumque conditione in hanc urbem cum suis venerit?
armis nunc omnia tenemus: auctoritate valemus plu-
rimum: absunt tot perditii cives, nefarium secuti ducem,
tamen eorum ora, sermones, qui in urbe ex eo numero
relicti sunt, ferre non possumus, quid censetis, cum tot
uno tempore irruerint? 7. nos arma posuerimus, illi non?
nonne nos *nostris consiliis* victos in perpetuum fore? Ponite
ante oculos M. Antonium consularem: sperantem consu-
latum Lucium adjuvite: supplete ceteros, neque nostri
ordinis solum, honores & imperia meditanteis: nolite ne
Tirones quidem, Numisios, & 8. Mustellas, Saxasve con-
temnere, cum his facta pax, non erit pax, sed pactio ser-
vutis. L. Pisonis, amplissimi viri, præclara vox, à te non
solum in hoc ordine, Panfa, sed etiam in concione jure
laudata est. Excessurum se ex Italia dixit, deos penateis,
& sedes patrias relicturnm, si (quod dii omen averterint)
temp. oppressisset Antonius. Quæro igitur à te, Piso, non-
ne oppressam temp. putes, si tot, tam impii, tam audaces,
tam facinorosi recepti sunt? quos nondum tantis partri-
diis contaminatos vix ferebamus, hos nunc omni scelere
cooptos, tolerabiles censet civitati fore? Aut isto tuo,
mihi crede, consilio erit utendum, ut cedamus, abeamus, vi-
tam inopem, & vagam persequamur, aut cervicibus latroni-
bus dandæ, atque in patria cadendum. Ubi sunt, C. Panfa,
illa cohortationes pulcherrime tuæ, quibus à te excitatus
senatus, inflammatus populus Rom. non solum audivit,
sed etiam didicit, N I M I L E S S E homini Rom. scdinus
servitute? Idcirco ne saga summus, arma cepimus, juven-
torem omnem 9. ex tota Italia excitavimus, 10. ut exercitu
florentissimo, & maximo legati 11. ad pacem mitterentur
si postulandam, quid timemus? si accipiendam, cur non
rogamur? in hac ego legatione sum, aut ad id consilium ad-
miscer, in quo, ne si dissenfero quidem à ceteris, sciturus
populus Rom. sit? Ita fiet, ut, si quid remissum, aut con-
cessum sit, meo semper periculo peccet Antonius, cum ei

T t 5 peccandi

1. Ut non vestra pedem, insisteret, scilicet. Gulielmus legebat, fieri. at
quid si idem foret vulgare? quæ in illi omnino.
2. Quod enim videretur per e. Hæc vulgare, quæ. sed alterum est à Pal-
fco. & membrum. Sicuti; sicque videtur in eo fuisse in Hæc op.
3. In hoc vestra insisteret. Codices quidam à Sufidio insperit, vestri-
ti, antiquo.
4. Venedia præterea. Hæc. Hæc. unde putat Gulielm.
retribuendum aut am.
5. Quod est aliud, quæ. non pax. hæc. Lambinus fœlicite negati-
vam non auctor. Librorum, sed de conjectura Ferrarii.
6. Ne solum præterea hæc. Ferrar. i. m. præparat. receptive in
contextum Manu us. hæc sic quoque Pal. sec. sed non est in eo vox
hæc.
7. Nos arma posuerunt, illi aut. Postiores addiderunt, non posu-
erunt. & vero nostri, tom Suf. eam vocem habent, sed auctorem sylli-
ba, deservunt.

8. Mustellas Saxasve. Dispicant orationes, Pal. pr. sec. h. hæc. de-
jere. tert. quart. item Hæc. scilicet. & vero Ferrar. i. quæque ex-
ulant. hæc. repræsentantque hæc aut dicit.
9. Ex tota Italia excitavimus. Ita voluit Gulielmus, fide Nonii Mar-
celli. Pal. tamen excitavimus, quod & in terræ vulgatis.
10. Ut exercitu præterea. Lambinus, ut de exper. neque aliter Pall.
nostrum.
11. Ad pacem mitterentur. si postulandam, quid timemus? si accipien-
dam, cur non rogamur? Pal. pr. ac sec. non agnoscunt, si accipiendam, cur
non rogamur? neque secus Hæc. qui tamen habet superius hæc
postulandam, quo nostri deservuntur. Lambinus & Manu. ordine in-
verbo; si accipiendam, cur non rogamur? si postulandam, quid timemus? quod
& in Pal. tertio.

21. Reipublicæ

peccandi potestas à me concessa videatur. Quòd si habenda cum Antonii latrocinito pacis ratio fuit, mea tamè persona ad istam pacem conciliandam minime fuit deligenda. Ego numquam legatos mittendos censui: ego ante legatorum reditum ausus sum dicere, Pacem ipsam si afferent: quoniam *sub nomine pacis bellum lateres*, i. recipi. repudiandam. ego princeps sagorum: ego semper illum hostem appellaui, cum alii aduersarium: semper hoc bellum, cum alii tumultum nec hæc in senatu solum; eadem ad populum semper egi: ne solum in ipsum, sed in ejus socios, facinorum ministros, & præsentis, & eos, qui una sunt: in totam denique M. Antonii domum (cum semper inuestus. Itaque, ut a lacres, & lati, spe pacis oblata, inter se impii cives, quasi vicissent, gratulabantur: sic me iniquum ejurabant: de me querebantur. diffidebant etiam Servilio, meminerant, ejus sententiis confixum Antonium: L. Cæsarem, fortem quidem illum, & constantem senatorem, *avunculum tamen*: Calenum, procuratorem: Pisonem, familiare: te ipsum, Panfã, vehementissimum, & fortissimum consulem, factum jam putant leniorem: non quòd ita sit, aut esse possit: sed mentio à te facta pacis, suspicionem multis autulit immutata voluntatis. Inter has personas me interjectum amici Antonii molestè ferunt: quibus gerendus mos est, quoniam semel liberales esse cœpimus. Proficiantur legati optimis omnibus: sed si proficiantur, in quibus *non offendatur Antonius*. Quòd si de Antonio nò laboratis, mihi certè, P. C. consulere debetis. parcite oculis saltem meis & aliquam veniam justo dolori date. Quo enim ad spectu videre potero, (mitto hostem patriæ: ex quo mihi odium in illum commune vobiscum est,) quomodo adspiciam mihi unicum crudelissimum hostem, ut declarant ejus de me acerbissimas conciones? Adeone me ferreum putatis, ut cum eo congrederi, aut illum adspicere possim? qui nuper, cum in concione donaret eos, qui ei de parricidis audacissimi videbantur, *mea bona donare se dixit* 2. Petissio Urbinati, qui ex naufragio luculenti patrimonii ad hæc Antoniana saxa projectus est. An L. Antonium adspicere potero? cuius ego crudelitatem effugere nò potuissim, nisi me moribus, & portis, & studio municipii mei defendissem. Atque idem hic mirillo Asiaticus, lato Italix, collega Lentonis, & Nucula, cum aquilæ primipili nummos aureos daret, de meis bonis se dare dixit. si enim de suis dixisset, ne aquilam quidem ipsam credituram putavit. Non ferent, inquam, oculi Saxam, Caphoneum, non duos prætores, non tribunum pl. non duos designatos tribunos, non Bestiam, non Trebellium, non Plancum. non possum animo æquo videre tot, tam importunos, tam sceleratos hostes: nec id sit fastidio meo, sed *caritate resp.* Sed vincam animum, mihi que imperabo: dolorem justissimum, si non potero frangere, occultabo. Quid? vita censetisne, P. C. habendam mihi aliquam esse rationem? quæ mihi quidem minime cara est, præsertim cum Doliabella fecerit, ut optanda mors esset, modò sine cruciatu, atque tormentis: vobis tamen, & populo Rom. vilis esse spiritus meus non debet. 3. is enim sum, nisi fortè me fallo, qui vigilis, curis, sententiis, periculis etiam, quæ plurima adii propter acerbissimum omnium in me odium impiorum, perfecerim, 4. ut non obstitarent reip. ne quid atrogantiùs videat dicere. Quod cum ita sit, nihilac mihi de periculo meo cogitan-

dum putatis? Hic cum essem in urbe, ac domi, tamen multa sæpe tentata sunt, ubi me non solum amicorum fidelitas, sed etiam universæ civitatis oculi custodiunt. quid censetis, cum iter ingressus ero, longum præferri? nullasne insidias pertimescendas? Tres viae sunt ad Mutinam, quòd festinat antinus, ut quam primum illud pignus libertatis populi Rom. D. Brutum, adspicere possim: cujus in complexu libenter extremum vitæ spiritum ediderim, cum omnes actiones horum mensium, omnes sententiæ meæ pervenerint ad eum, qui mihi fuit propositus, exitum. Tres ergo, ut dixi, viae: à supero mari, Flaminia: ab infero Aurelia: media, Cassia. Nunc quaeso, attendite, num aberret à conjectura suspicio periculi mei. Tururiam discriminat Cassia, scimusne igitur, Panfã, quibus in locis nunc sit Lentonis Celeni septemviralis auctoritas? nobiscum nec animo certe est, nec corpore. si autem aut domi est, aut non longè à domo, certè in Etruria est, id est, in via, quæ igitur mihi præstat, Lentonem uno capite esse contentum? Dic mihi præterea, Panfã, Ventidius ubi sit, cui fui semper amicus, antequam ille reip. bonis que omnibus tam aperte est factus inimicus. Possum Cassiam vitare, tenere Flaminiam. quid, si Anconam, ut dicitur, Ventidius venerit? potione Ariminum tutò accedere? Restat Aurelia. hic quidem etiam præsidia habeo, possessiones enim sunt P. Clodii, tota familia occurret; hospitio invitabit; propter familiaritatem notissimam. Hisce ego me viis committam, qui Terminalibus naper in suburbium, ut eodem die reverterer, ire non sum ausus? domesticis me parietibus vix tueor, sine amicorum custodia. Itaque in urbe maneo. si licebit, manebo. hæc mea sedes est, hæc vigilia, hæc custodia, hoc præsidium stativum. teneant alii castra, regna, res bellicas: 5. oderint hostem: 7. nos, ut dicimus, semperque fecimus, urbem, & res urbanas vobiscum pariter tuebimur. Neque vero reculo munus hominum quamquam populum Rom. video pro me recusare. nemo me minus timidus, nemo cautiore. res declarat. vigesimus annus est, cum omnes scelerati me unum petunt. itaque ipsi, ne dicam mihi, reipub. pœnas dederunt: me salvum adhuc resp. conservavit sibi. Timidè hoc dicam: scio enim *quod vis homini accidere posse: verum tamen semel circumfessus lectis valentissimorum hominum viribus cecidi sciens, ut honestissimè possem exsurgere.* Possumne igitur satis videri cautus, satis providus, si me huic itineri tam infesto, tamque periculoso commiserò? gloriam in morte debent ei, qui in rep. versantur, non culpa reprehensionem, & stultitiam vitæ perationem relinquere. Quis bonus non luget mortem Trebonii? quis non dolet interitum talis & civis, & viri? At sunt qui dicant (durè illi quidem, sed tamen dicunt) minus dolendum, quòd ab homine impuro, nefarioque non caverit, etenim *qui multo vult custodem se profiteatur, eum sapientes sui primum capitis ajunt custodem esse oportere.* Cum *sapientis* sit legibus, & iudiciorum metu, non sunt omnia timenda, neque ad omnes insidias præsidia querenda. quis enim audeat luci, quis in militari via, quis bene comitatum, quis illustrem aggredi? hæc neque hoc tempore, neque in me valent. non modò enim pœnam non extimescet, qui mihi vim attulerit: sed etiam gloriam sperabit à latronum gregibus, & præmia. Hæc ego in urbe provideo: facilis est circumspèctus, unde exeam,

1. Reipubl. respellendam.] Illud *reipub.* nunc primum addit Tullio, è Pal. pr. sec. quarto, eratque è Suffridis.
2. Petissio Urbinatis.] Variè scribitur utrumque nomen nostris ultimam quidem, *Urbinati*, aut *Urbinati*. ac prius *Præsidis*, *Præsidii*, *Pisipis*, *Pisipi*.
3. Is enim sum, &c. periculis etiam, quæ plurima adii propter, &c. impiorum perfecerim.] Sic solum Pal. tert. & quart. nam pr. & sec. item Hirc. & omnes ferè Ferrariani præferunt, *etiam est, &c. periculis etiam perfecerim quæ plurima propter, &c. impiorum periculis*. neutra lectio satis

facit.

4. Ut non obstitarent reipub.] Nihil variant scripti nostri. Muretus & Lambinus edidero *obstitarent*. nescio quàm rectè.

5. Hic quidem etiam præsidia habeo.] ER à Pal. sec. cui secundas faciunt mss. Suffridi nostri, vulgò erat *habeo*.

6. Oderint hostem.] Melius istud, meo iudicio, quam Færmî conjectaneum, quòd libris suis adplicuit Lambinus *sfoderint*.

7. Nec ut dicimus.] Dicit quòd in Suspicionem libellis posuerint, legendum videri *dicimus*.

extremi, quò progrediar, quid ad dextram, quid ad sinistram sit. num idem in Apennini tramitibus facere poterò? in quibus, etiam si non erunt insidiae, quæ facillimè esse poterunt, animus tamen erit sollicitus, ut nihil possit de officiis legationis attendere. Sed effugi insidias: perrupi Apenninum. nempe in Antonii congressum, colloquiumque veniendum est. quinam locus capiatur? si extra castra: ceteri viderint. ego mortem ætutum futuram puto. novi hominis furorem, novi efficienam violentiam. Cujus acerbitas morum immanitasque natura, ne vino quidem permista temperari solet: hic ira, dementiaque inflammatus, adhibito fratre Lucio, terribilissima bellua, nunquam profectò à me sacrilegas manus, atque impias abstinere. Memini colloquia & cum acerrimis hostibus, & cum gravissimè dissentientibus civibus. Cn. Pompejus, Sexti filius, consul, me præsentem, cum essem tiro in ejus exercitu, 1. cum P. Vettio Scato, duce Marcorum, inter bina castra collocutus est: quò quidem memini Sexi Pompejum, fratrem consulis, ad colloquium ipsum Roma venire, doctum virum, atque sapientem: quem cum Scato salutasset, Quem te appellem? inquit. At ille, *Voluntas, hospitium: necessitate, hostem.* Erat in illo colloquio æquitas: nullus timor, nulla suberat suspicio: mediocriter etiam odium: non enim ut eriperent nobis socii civitatem, sed ut in eam reciperentur, petebant. Sulla cum Scipione inter Cales, & Teanum, cum alter nobilitatis florem, alter belli socios adhibuisset, de auctoritate senatus, de suffragiis populi, & de jure civitatis, 2. leges inter se, conditiones contulerunt. non tenuit omnino colloquium illud fidem: à vi tamen, periculoque abfuit. Possumusne igitur in Antonii latrocinio 3. æquè esse tuti? non possumus: aut, si ceteri possunt, me posse diffido. Quòd si non extra castra congrediemur: quæ ad colloquium castra sumentur? in nostra ille numquam veniet: multo minus nos in illius. reliquum est, ut & accipiantur, & remittantur postulata per litteras, ergo erimus in castris. mea ad omnia postulata una sententia: quam cum hic, vobis au-

dientibus, dixero, isse, & redisse me putatote: legationem confecero. omnia ad senatum mea sententia rejiciam, quæcumque postulat Antonius. nequè enim licet, aliter, neque permissum est nobis ab hoc ordine, ut, bellis confectis, decem legatis permitti solet more majorum: neque ulla omnino à senatu mandata accepimus, quæ cum agam in consilio, nonnullis, ut arbitror, repugnantibus, nonne metuendum est, ne imperita militum multitudo per me pacem dissineri patet? Facite, hoc meum consilium legiones novas non improbare. nam Martiam, & quartam, 5. nihil cogitatis præter dignitatem, & decus, comprobaturas esse, certo scio. Quid? veteranos non veremur? nam timere se ne ipsi quidem volunt. Sed quoniam modo accipient severitatem: meam? Multa enim *falsa* de me audierunt: multa ad eos improbi detulerunt. quorum commoda, ut vos optimi testes estis, semper ego sententia, auctoritate, oratione firmavi: sed credant improbis, credunt turbulentis, credunt suis. Sunt autem fortes illi quidem, sed propter memoriam rerum, quas gesserunt pro populi Romæ libertate, & salute reip. *nam feroces, & ad suam vim omnia nostra consilia revocantes.* horum ego cogitationem non vereor: *impetum* pertimesco. Hæc quoque pericula tanta si effugerò, satiusne tutum reditum putatis fore? Cum enim & vestra auctoritate, & meo me more defenderò, & meam fidem reipub. constantiamque præstiterò: tum erunt mihi non hi solum, qui me oderant, sed illi etiam, qui *invidenti*, extimescendi. Custodiatur igitur mea vita reip. eaque, quoad vel dignitas, vel natura patietur, patriæ reservetur: mors autem necessitatem habeat fati, aut, si antè oppetenda est, oppetatur cum gloria. Hæc cum ita sint, etsi hanc legationem resp. ut levissimè dicam, non desiderat, tamen, si tutò licebit ire, proficiscar. omnino, P. C. totum hujusce rei consilium non periculo meo, sed utilitate reipub. metiar. de qua mihi quoniam liberum est spatium, multum etiam, atq; etiam considerandum puto, idque potissimum faciendum, quòd maximè interesset reipub. judicavero.

M. TVL-

1. Cum P. Vettio Scato. Sic Pall. nostri, sic Liliensis atque Hieronimi quod quidam Scato. Vulgata, Cassus.
2. Legationem se, conditiones contulerunt. Ita mss. Suffridi: neque aliter Ferrarius, qui adhuc encliticam adhibebat, recepitque in contextum Lambinus, vulgata, legio inter se conditiones contulerunt.

3. *Æquè esse tuti.* Conjectura est Vvaldi, sed admodum apposita, nam editi, ut hi. mss. ut ii.

4. *Nihil cogitatis præter dignitatem, & decus.* Representavi scripturam Pall. omnium, item olim editorum, recentiores eiecit voces, *cogitatis dignitatem*; nihil præter dignitatem, & decus probatur esse, certo scio.